

SKUPAJ ZMOREMO

*Priročnik za delo z dijaki s čustvenimi
in vedenjskimi motnjami na kmetijah*

*Peter Pal prof., Janez Perpar prof., Tanja Miklič, Polona Novak,
Barbara Kurent*

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

N.N. in črna pega čez oči

Nekoč imel je fant ime,
kot je navada pri ljudeh.
Imel je kuštrave lase
in svetle iskrice v očeh.

Potem čarovnica Usoda
ga je zmamila v čarni ris.
In stopil je čez prag zakona.
Zato prišel je v časopis.

Njegovo ime so zamolčali,
saj bil še otrok je kuštro las.
Na sliki pa so namazali
mu črno pego čez obraz.

Ne dajte, da bo fant zgubljen
sam zase in za vse ljudi,
čeprav je zdaj samo N.N.
in črna pega čez oči.

F. Milčinski – Ježek

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Kazalo vsebine

1. Predgovor	4
2. Otroci/mladostniki s ČVT/ČVM	6
3. Uspešno sodelovanje z mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami na kmetijah	14
4. Tehnike za neškodljivo ravnanje z motečim vedenjem ..	19
5. Oblike povratnih informacij o (ne)ustreznem vedenju ..	21
6. Projekt Fitokmetije	24
7. Priprava dijakov na obiske kmetij.....	26
8. Obiski kmetij - prispevki dijakov.....	27
9. Pozitivni učinki usposabljanja dijakov na kmetijah	39
10. Primer preizkusa pripravljenega učnega načrta z aktivnostjo na kmetiji pri realizaciji učnih, vzgojnih in terapevtskih ciljev.....	45
11. Zaključek.....	47

1. Predgovor

Naj se na začetku v imenu vseh, ki se poklicno ukvarjamo z otroki in mladostniki s čustvenimi/vedenjskimi težavami oz. motnjami (v nadaljevanju ČVT/ČVM), iskreno zahvalim za vašo odločitev, da v delovni proces vključite mlade, ki so zaradi svojih vedenj in ravnanj sicer večinoma prezrti in zaznamovani, potisnjeni na rob družbe.

Za izhodišče tega 'priročnika', ki to niti ne želi biti, sem si posodil znano Ježkovo pesem, ki je sicer nastala ob 100-letnici vzgojnih zavodov na Slovenskem. Pesnik pošilja močno sporočilo vsem, ki prehitro sodijo posameznika na podlagi par neprimernih ravnanj. Hitro pride do stigmatizacije, raznih označevanj in odnivanja. Na koncu nas Ježek nagovarja oz. prosi, naj tudi otrokom, ki jih je usoda zmamila v čarni ris, nudimo priložnost, da svoja neprimerna vedenja odpravijo.

Tudi mladostniki, ki so zaradi čustvenih/vedenjskih motenj nameščeni v zavod oz. strokovni center, kaj hitro pridobijo sloves 'najbolj problematičnih', neukrotljivih upornikov brez razloga. Seveda pa stvari niso tako preproste. Ko se zazremo v njihovo otroštvo, socialno okolje in medosebne odnose, v katerih so odraščali, hitro ugotovimo, da je šlo precej stvari narobe.

Potrebno je ozavestiti, da se ti otroci/mladostniki ne vedejo neprimerno zato, da bi nam nagajali ali nas spravljali ob živce. Dejstvo je, da enostavno ne znajo/zmorejo drugače. Kdo bi sicer izbiral ravnanja, zaradi katerih bi bil ves čas in z vsemi v

konfliktu? Tudi na tem področju so ti otroci/mladostniki prezrti. Medtem ko za druge otroke in mladostnike z drugimi posebnimi potrebami vemo, da ne zmorejo (in so zaradi svojih primanjkljajev pogosto deležni našega sočutja), pa za ČVM-jevce velja prepričanje, da 'nočejo' in so zato deležni obsojanja.

Janez Perpar, prof.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

2. Otroci/mladostniki s ČVT/ČVM

Otroci/mladostniki s ČVT/ČVM kažejo ponavljajoč, trajen vzorec neprilagojenega vedenja, ki se kaže v neuspešni socialni interakciji. Moteče vedenje je lahko zunanje/eksternalizirano ali notranje/internalizirano pogojeno in se kaže s simptomi (npr. agresivno vedenje, avtoagresivno vedenje).

Delitev otrok s ČVM

- 1. skupina:** otroci, ki so **težko vodljivi**; so agresivni, ne sodelujejo, ne ubogajo, motijo pouk – njihovo vedenje učitelji obsojajo kot nesprejemljivo
- 2. skupina:** otroci, ki so **agresivni**; navadno pripadajo kateri od tolpa in sodelujejo pri delinkventnih akcijah
- 3. skupina:** otroci, ki se **vedejo nezrelo**; njihovo vedenje je pasivno, težave imajo s pozornostjo
- 4. skupina: boječi otroci** – nesamozavestni, odmaknjeni in depresivni

Dejavniki tveganja za razvoj ČVM/ČVT pri otrocih oz. mladostnikih, so naslednji:

- **v družini:** pogosti prepiri, čustveno moteni odnosi, neodgovorno vedenje, kaos, slab nadzor, slaba komunikacija;
- **v šoli:** slaba motivacija, slab učni uspeh, konflikt z učiteljem, problematična šolska kultura, problematični učiteljski stil;
- **pri otroku/mladostniku:** slab nadzor tega, nizko samovrednotenje in samospoštovanje, zunanji lokus nadzora (krivdo za svoje vedenje iščejo pri drugih), neučinkovita spretnost obvladovanja težav, biološke značilnosti;
- **v skupini vrstnikov:** neprilagojeno vedenje vrstnikov, rizično vedenje v prostem času, pohajkovanje, begi, alkoholizem, droge, težave pri vzpostavljanju odnosov z vrstniki (bolje se razumejo z mlajšimi ali starejšimi).

Večina teh otrok ima veliko potrebo po sprejetosti, upoštevanju. So čustveno nestabilni, pogosto hitro prizadeti, vedejo se čustveno nezrelo in agresivno. Želijo se spremeniti, a tega ne zmorejo. Posledično se vrtijo v začaranem krogu konfliktov, tudi notranjih. Ker imajo skromne socialne veščine in nizko samovrednotenje, težko navežejo pristne stike z vrstniki.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

„**Neprilagodljivi**“ otroci/mladostniki ne napredujejo v razvijanju spretnosti **prilagodljivosti in frustracijske tolerance** do stopnje, ki jo pričakujemo (kot nekateri ne v branju, športu ...).

Ti otroci/mladostniki si niso sami izbrali, da bodo vzkipljivi, neprilagodljivi (kdo pa ne želi biti srečen, uspešen?)

Kako pristopiti k mladostniku s ČVT/ČVM?

Sprejemanje, spoštovanje, humor

Ko sta Vzgojno-izobraževalni zavod Višnja Gora, v katerem sem zaposlen kot učitelj slovenščine, nedolgo nazaj obiskali varuhinja otrokovih pravic in gospa, ki je na ministrstvu za šolstvo zadolžena za otroke s posebnimi potrebami, sem imel priložnost z njima spregovoriti nekaj besed. Na njuno vprašanje, kaj je moja skrivnost, da to kar zahtevno delo še vedno opravljam z veseljem, sem brez zadržka odgovoril – sprejemanje, spoštovanje in humor. Mogoče se sliši enostavno, a je v praksi potrebno precej dela, stalne samopreseje in ozaveščanja lastne odgovornosti pri vzpostavljanju in vzdrževanju kakovostnih medosebnih odnosov.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Sprejemanje

Res je, da poučujem mladostnike, ki so precej ranljivi (iz socialno deprivilegiranih okolij) in so bili večkrat nesprejemani. Toda kdo si ne želi biti sprejet? Družina, vrstniki, ožje in širše socialno okolje nam nudijo občutek varnosti, a le če smo sprejeti. Potreba po sprejetosti je ena izmed osnovnih človekovih potreb. Pri mladih je vse pogostejši občutek nizkega samovrednotenja – sebe ne doživljajo kot pomembne, uspešne, zaželenne. Kritično nizko samovrednotenje lahko vodi v težje oblike samoizolacije, samopoškodbenega vedenja in težnje k suicidalnosti. Priznavanje in cenjenje različnosti pri mladih je zato bistvenega pomena za razvoj samospoštovanja. Učitelji igramo pri tem eno od ključnih vlog.

Sprejeti posameznika pomeni, da mu priznavamo zmožnost odločanja in upravljanja s svojim življenjem. Verjamem, da vsakdo v vsakem trenutku ravna tako, kot v določeni situaciji ocenjuje, da je zanj najbolje. Zadovoljuje eno od osnovnih potreb – po varnosti, ljubezni (sprejetosti), moči ali svobodi. Malo je ljudi, ki teh svojih potreb oz. pravice do zadovoljevanja le-teh ne bi doživljali kot legitimne. Zakaj torej težave pri priznavanju te iste legitimnosti drugim? Samo zato, ker smo starejši (starši, učitelji, delodajalci)?

Namesto jezika nesprejemanja (kritika, ocenjevanje, etiketiranje, ukazovanje, moraliziranje itd.) uporabljajmo jezik sprejemanja (povratne informacije in doživljanje le-teh, aktivno poslušanje, jaz-sporočila ...). Pomembno vlogo imajo

tudi pohvale, tako vedenja kot osebe, medtem ko naj bo kritika vedno usmerjena le na vedenje, nikoli na osebo, saj to negativno vpliva na posameznikovo samovrednotenje. Poudarjam pa, da vsekakor ni smiselno sprejemati vseh vedenj – izbrati je potrebno način, da bo mladostnik ozavestil svoja napačna ravnanja, obenem pa bo vedel, da ga kljub napačnim odločitvam sprejemamo kot osebo.

Spoštovanje

Pogosto je slišati, kako današnji otroci niso dovolj spoštljivi. Sam sem prepričan, da si nihče ne zasluži spoštovanja že samo zato, ker je starejši ali npr. starš, učitelj, delodajalec. Odrasli smo mlajšim zgled in igramo pomembno vlogo pri oblikovanju otrokove osebnosti. S svojim nastopom, vrednotami in prepričanji smo pogosto vplivni odrasli liki.

Seveda pa moram za to, da sem spoštovan, najprej spoštovati – resnično in iskreno, ne samo z besedami. Na enem izmed predavanj je učiteljica z dolgoletnimi izkušnjami izjavila: »Kako naj spoštujem petnajstletnega mulca, če pa ni še nič naredil v svojem življenju?« No, s takšnim izhodiščem si zagotovo ne zaslužimo spoštovanja in ga upravičeno ne bomo deležni.

Humor

Seveda nimamo vsi enako razvitega smisla za humor. Pa vendarle je dobro v učni/delovni proces vnesti nekaj šaljivosti, igrivosti. S tem delo postane zabavnejše, vzdušje je bolj sproščeno. Pri mojih urah je res veliko smeha, če bi snemal

svoje ure in jih pokazal drugim, bi se verjetno marsikomu zdelo, da je pouk premalo 'resen'. Ampak nič ne de – vzdušje je prijetno in s tem pogoji za delo boljši.

Pomen odgovornega sporazumevanja za vzpostavitev in vzdrževanje spoštljivih medosebnih odnosov

Člani neke skupnosti (npr. šolske, delovne) smo lahko kljub svoji nad- ali podrejeni vlogi enakovredni. Enakovrednost pa vzdržujemo s sporazumevanjem, ki vključuje aktivno poslušanje. Pri tem je potrebno upoštevati spodnja pravila.

1. Najprej morate želeli slišati, kaj vam mladostnik hoče povedati. Vzemite si čas in ga poslušajte brez nestrpnosti in vnaprejšnjih mnenj. Če nimate časa, mu to povejte. Ko je zaključil s pripovedjo, ga vprašajte, če je končal in če mu lahko posredujete odgovor.
2. Ko mladostnik pričakuje vašo pomoč, ga prosite, naj pove svoje namere in stališča, vi pa mu jasno povejte vaše odločitve in doživljanje njegovih namer. Ni namreč nujno, da mu boste ustregli takoj in za vsako ceno, tudi če ga imate radi oz. ga cenite in spoštujete.
3. Prisluhnite mu z empatijo, čeprav je njegov način doživljanja drugačen od vašega. Pojasnite mu lahko lastne pomisleke, vendar mu omogočite, da pojasni lastna stališča. Svojo zrelost

dokazujete s strpnostjo do njegovih vrednot in življenjskega sloga.

4. Če ocenjujete, da bo znal mladostnik sam rešiti zastavljeno nalogo, mu prepustite način rešitve. Ne kritizirajte njegovih delovnih postopkov, če vas izrecno ne prosi za mnenje. Dovolj bo že, da ste prisotni, ga spodbujate in mu pomagata, če vas za to prosi.

5. Pri vzpostavljanju stika (pogovora) z njim računajte na morebitne čustvene odzive z obeh strani (npr. jezo, strah, užaljenost, nestrpnost). O njih se pogovorite odkrito in takoj, saj jih boste le na ta način zmogli v najkrajšem možnem času miselno predelati.

6. Jasno postavite mejo med seboj in njim, da bo uvidel, kaj je njegov in kaj vaš problem. S tem se izognete možnim obojestranskim posegom v področje drugega, iskanju opore zunaj sebe, izgovorom, izmikanjem ali nepotrebnim prevzemanjem odgovornosti itd.

Delo z mladimi s ČVT/ČVM je izjemno zanimivo in polno izzivov – ponuja polno priložnosti za našo osebno rast, razvijanje sprejemanja drugačnih in tkanje spoštljivih medosebnih odnosov. Vem, da sem se v svoji karieri od njih naučil precej več kot iz prebrane strokovne literature. Predvsem pa je

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

potrebno ozavestiti, da je delo s tovrstno populacijo tek na dolge proge, zato je potrebno pretresti naša pričakovanja in biti pozoren že na manjši napredek, ki ga posameznik pokaže v odnosu do dela ali sodelavcev in delodajalcev.

Vse dobro vam želim!

Janez Perpar, prof.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

3. Uspešno sodelovanje z mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi motnjami na kmetijah

Otroci in mladostniki s čustvenimi in vedenjskimi težavami imajo s sodelovanjem pri delu v naravnem okolju priložnost, da nadomestijo svoje primanjkljaje.

Z vidika socialne pedagogike je nujno razširiti delovanje na otroka z različnimi posrednimi oblikami, ki imajo nanj tudi terapevtski učinek. Povezovanje z delom krepi učenje za življenje.

Glavni cilj je opremiti otroka z védenjem, ki ima za posledico ponovno uspešno vključenost v običajno življenjsko sredino.

Spoznavanje, vzgoja, pridobivanje ter uporaba rastlin (zelišč, kalčkov, divje hrane) je zelo dobra priložnost, saj sledi učno-vzgojnim, kompenzacijskim ter socialno terapevtskim ciljem. Otrok/mladostnik jih ponotranji z dejavnostjo in konkretnim delom v ugodni psihosocialni klimi. Glede na dejstvo, da večina mladih s ČVM izhaja iz urbanih okolij, je to zanje popolnoma nova izkušnja, ki jih motivira, saj je normalna in oprijemljiva.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Pri delu moramo zagotoviti določene preventivne in zdravstvene pogoje:

- Ustrezna sredstva za varno delo in mladostniku razložiti njihov pomen
- Zdravo prehrano
- Oskrbo z osnovnimi potrebščinami
- Ugodno klimo – prisluhnemo njegovim idejam, ga vključujemo v odločitve
- V primeru psihosomatskih težav smo obzirni in se pogovorimo, saj je pri mladih s ČVM v ospredju potreba po varnosti in sprejetosti.

Učno--vzgojne cilje zagotavljamo na tri načine:

- V ospredju naj bo proces, ne rezultat, saj je za mlade s ČVM značilno, da so jih odrasli nenehno opozarjali na nedoseganje rezultatov
- Pozitivno učenje – približati mladostniku vsebine in situacije v skladu z njegovimi zmožnostmi
- Čimbolj slediti naravni potrebi posameznika po uspešnosti in napredovanju.

Pohvala za napredek naj bo javna, kritika vedno na štiri oči.

Skušajmo uravnotežiti oboje.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Kompenzacijski cilji

se uresničujejo v procesu sodelovanja tako, da spodbujamo ustrezno izražanje čustev na osnovi dane situacije in ocene mladostnikove vloge v njej. S svojim pristopom, odnosom do rastlin, orodja, dela, imamo močan vpliv z naravo lažje vzpostavimo odnos tudi po epizodah, značilnih za mlade s ČVM (odklanjanje, nezainteresiranost). Mladostnik sam odkriva, kaj zna in zmore, pri čemer ga usmerjamo in spodbujamo.

Socialni in integracijski cilji

Mladi s ČVM so zaradi nepredvidljivega vedenja, ki je posledica nedosledne vzgoje in neugodnih življenjskih izkušenj, iz svojega okolja izločeni. Najprej jih izločajo odrasli, zatem vrstniki. V takem življenjskem položaju se postavljajo z dejanji, ki utrujejo negativno identiteto. (prekrški, kazniva dejanja).

Da bi dosegli čustveno stabilizacijo, zagotovili socialno sožitje in se izognili konfliktom, je zelo pomembna naša komunikacija. Nikoli ne naslovimo kritiko na osebo, vedno na dejanje. Ne ti si slab, temveč to je bilo slabo – kako bi lahko ravnala drugače.

Izogibajmo se ti-sporočilom.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Delo v naravi socialno integrativne cilje krepi s svojimi prednostmi in koristmi:

- Mladi sproti, dnevno vidijo rezultat in si izboljšajo samopodobo
- Timsko delo pomeni sodelovanje, vsak prevzame del odgovornosti.
- Odrasli zagotavljamo vsakemu individualen pristop, skupina pa občutek pripadnosti
- Najdemo in razvijemo močne točke mladostnika

Terapevtski učinki

vzgoje rastlin v naravi so številni. Zaradi sonaravnega delovanja mladostnika, zaradi koristne izrabe prostega časa se izboljšuje njegovo psihično in fizično počutje. Povečanje samozavesti, ker dela nekaj koristnega, ki ima svoj smisel in pomen, rezultira v večji socialni interakciji. Ker je delo z rastlinami v naravi ekološko zasnovano, mladostnik ozavešča slednje kot družbeno koristno in pomembno.

Priporočljivo je, da mladostnika povežemo z lokalnim okoljem, s tržnico, oziroma stojnico z lastnimi produkti. Tako se uveljavi v družbeno sprejemljivi vlogi, utrjuje pozitivno identifikacijo. Možna je tudi oskrba vrtca, sosedov...

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Učenje kot kognitivni proces

Napredek je opazen tudi pri učenju kot kognitivnem procesu. Medtem ko si šolsko znanje pridobiva predvsem s formalnim učenjem, gre pri delu v naravi za izkustveno učenje.

Še posebej pri vzgoji zelišč, kalčkov in divje hrane gre za multisenzorično izkušnjo, ki je enkratna in neponovljiva. Zaradi tega presega pridobivanje znanja, je več kot znanje, je socialno učenje. Omogoča védenje, ki spreminja vedenja, oziroma neustrezne vedenjske vzorce.

Peter Pal, prof.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

4. Tehnike za neškodljivo ravnanje z motečim vedenjem

Vedenjske motnje sodijo med tiste motnje, ki so za okolje moteče in povzročajo odpor. Na ta način se tudi vzdržujejo. Vedenjsko moteni otroci namreč pogosto nimajo dobrega kontakta z vrstniki, v adolescentnem obdobju pa je prav ta kontakt nepogrešljiv. Tako se običajno počutijo manjvredne od ostalih. Trudijo se izboljšati svoj položaj, zato ostalim pogosto igrajo »barabo«, ki si vse dovoli, ki vse upa izreči na glas. To postane začaran krog; vrstniki jih ne sprejemajo, odrasli pa tako vedenje stalno kritizirajo.

Pri delu z otroci s čustveno vedenjskimi motnjami si lahko pomagamo z različnimi tehnikami. Te so nam v pomoč, da otroke pritegnemo k delu, pozabijo na svoje težave, ure postanejo veliko bolj zanimive, rezultati so boljši.

1. **IGNORIRANJE VEDENJA:** Včasih določeno vedenje služi doseganju nekega cilja in preneha, ko je ta cilj dosežen ali zaradi tega, ker je prenehal sam interes. Ignorirati vedenje je umestno, kadar vemo, da bo prenehalo samo od sebe.
2. **VKLJUČEVANJE V OTROKOVE INTERESE:** Ko se otrok med delom ali poukom igra s kakšnim neprimernim

predmetom, ga povprašamo kako deluje, nato rečemo, naj pospravi.

3. ZMANJŠANJE NAPETOSTI S HUMORJEM: S humorjem lahko včasih dokažemo neranljivost odraslega, njegovo gotovost, iz katere ga ne spravijo niti problemi niti destruktivnost. Otrok je s šaljivim odgovorom rešen dodatnih občutkov krivde ali strahu. Razširi se možnost »rešitve časti«, posebej, ko gredo v svojem napadu preko mej, do katerih v resnici sploh niso hoteli iti. Humor lahko deluje kot preusmeritev.
4. POMOČ OB OVIRAH: S pomočjo v pravem trenutku lahko preprečimo zlom kontrole.
5. ZAMENJAVA SKUPINE ALI CELOTNEGA OKOLJA: Te tehnike se ne poslužujemo kot kazni, pač pa jo uporabimo v primerih, ko v določenem trenutku otroci ne morejo biti skupaj.
6. POVEČANA NAKLONJENOST: Otrokovo kontrolo pred naraščajočo anksioznostjo ali impulzivnostjo je včasih mogoče podpreti z večjo naklonjenostjo.
7. INTERPRETACIJA: Mladostniku pomagamo razumeti pomen situacije, ki jo je napačno dojel ali pa mu pomagamo uvideti lastno motivacijo. Z interpretacijo uredimo mladostnikovo zmedeno percepcijo.

5. Oblike povratnih informacij o (ne)ustreznem vedenju

NAGRADE – POZITIVNE KRITIKE

Pozitivna kritika

je eden od osnovnih načinov za doseganje vzgojnih ciljev. Uporabljamo jo predvsem za krepitev zaželenih oblik vedenja, v formalni (predpisane ustne in pisne pohvale) in spontani obliki (spontane vsakodnevne pohvale in vzpodbude). Cilj pozitivne kritike je utrjevanje mladostnikove pozitivne predstave o sebi (kadar je usmerjena na mladostnika kot osebo) ali informacija o njegovem primernem vedenju (kadar je usmerjena na vedenje).

Pri uporabi pozitivne kritike je potrebno poudariti:

- da najboljše utrjuje zaželene oblike vedenja,
- da krepi samozavest in pozitivno predstavo o sebi,
- smiselno je, da pogosteje presega negativno,
- da mora biti realna, ne pa tolažilna

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Nagrade:

- pohvala pred skupino,
- nagrada med tednom,
- nagradni obisk zanimivosti,
- manjše dobrine za osebno uporabo.

OMEJITEV – NEGATIVNA KRITIKA

Negativna kritika je podobno kot pozitivna eden osnovnih načinov za doseganje vzgojnih ciljev. Uporabljamo jo tako, da nezaželeno vedenje povežemo z neprijetno posledico, s tem povečamo verjetnost, da se tako vedenje v prihodnje ne bo ponavljalo. Cilj negativne kritike je vzpostavljanje notranje kontrole vedenja in posredovanje informacij o neprimernih in škodljivih oblikah vedenja. Pri uporabi negativne kritike (od verbalne kritike do kazni) je tako nujno potrebno upoštevati naslednja načela:

- omejitev ne sme kršiti mladostnikovih osnovnih pravic oz. spoštovanja, ali ovirati zadovoljevanja fizioloških potreb,
- kritika mora biti vedno usmerjena samo na neprimerno vedenje,
- kritika mora izražati doslednost,
- kritika mora biti poštena in pravična, predvidljiva,
- omejitev mora biti za mladostnika neprijetna,

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

- omejitev mora biti stopnjevana: kritika vedenja, grožnja s prepovedjo prijetnih ali zapovedjo neprijetnih opravil, vztrajanje pri izvršitvi

VZGOJNI UKREPI:

- kritika vedenja,
- pogovor s posameznikom,
- opravičilo vrstniku, zaposlenim,
- nadomeščanje primanjkljaja zaradi nedela, mladostnik nadomesti med tednom oz. najkasneje v petek popoldne,
- omejitve ugodnosti (TV, računalnik, mobitel),
- dodatne zadolžitve (čiščenje, pospravljanje),
- izdelava plakata, referata in predstavitev pred skupino
- poprava škode, povrnitev v prejšnje stanje,

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

6. Projekt Fitokmetije

RAZVOJ IN UVAJANJE USPOSABLJANJA O ZDRAVILNIH
RASTLINAH NA UČNIH KMETIJAH – FITOKMETIJE

Nosilec: UNM FZV

Partnerji: Kmetija Mahne, Kmetija Divji vrt, Kmetija
Markovi, Vzgojno izobraževalni zavod Višnja Gora

Začetek: 17. 10. 2019

Konec: 17. 10. 2021

Cilji:

Preučitev možnosti razvoja in poskusna izvedba aktivnosti na kmetijah, ki se nanašajo na področje izobraževanja o okolju in hrani, tradicionalno zeliščarstvo, uporabnost divjih rastlin za prehrano in zdravje, izdelavo zdravilnih rastlinskih pripravkov, osnove botanike in varstva rastlinskih vrst.

Pričakovana sprememba:

Kmetije so proučile svoje potenciale in poiskale rešitve za izvajanje programov s področja izobraževanj v okviru svojih kapacitet. Razvile so programe, ki jih doslej na kmetiji še niso izvajale.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Programe so poizkusno izvedle in jih nato še izboljšale. Fakulteta za zdravstvene vede je pridobila usposobljene izvajalce prakse za program Fitoterapija, ki jih nujno potrebuje. VIZ Višnja Gora je pridobila usposobljene izvajalce določenih učnih in vzgojnih vsebin, ki so povezane z dejavnostmi na kmetiji, dijaki bodo s tem pridobili specializirana znanja.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

7. Priprava dijakov na obiske kmetij

Priprava na obisk kmetije poteka v razredu, pri predmetih naravoslovje, prehrana in pri strokovnih modulih v programih gastronom hotelir in pomočnik v biotehniki in oskrbi.

Najprej s pomočjo zemljevida ugotovimo geografsko lego kmetije. Nato sledi predstavitev dela na kmetiji, s čim se kmetija ukvarja. Predstavimo dejavnosti na kmetiji (spoznavanje zdravih zelišč, užitnih divjih rastlin, vrtnin, sadja in njihova uporabna vrednost).

Dijakom predstavimo program obiska, kaj bomo na obisku delali, kaj bodo spoznali, se naučili.

Opišemo njihovo vlogo pri delu, delovna pričakovanja in pomen opravljenega dela.

Predstavimo delovno orodje in opremo potrebno za delo. Seznanimo jih z morebitnimi nevarnostmi, ki se lahko pripetijo pri delu.

Predstavimo časovni okvir obiska.

Dijaki pripravijo seminarske naloge na temo obiska (začimbe, zdravilne rastline, orehi,...) in z njimi seznanijo tudi ostale udeležence.

8. Obiski kmetij - prispevki dijakov

Obisk kmetije Divji vrt, 6. 6. 2020

V soboto zjutraj smo se dijaki odpravili na obisk kmetije Divji vrt, skupaj z našima dvema spremljevalkama. Imeli smo veliko srečo z vremenom. Naredil se je lep sončen dan. Večina med nami še nikoli ni bila na tem koncu Slovenije, sploh pa ne v prečudovitem kraju Pišece. Ko smo parkirali naš avto in čakali na vodiča, smo opazili star mlin, ki so ga domačini naredili leta 1869.

Ob tem mlinu je bil izvir pitne vode, ki te je po dolgi poti prav lepo osvežil. Čez nekaj minutk sta prišla naša vodiča, gospod Luka in gospa Andreja.

Veliko smo se naučili o rastlinah in o njihovih pomenih. Veliko travniških rastlin lahko dodamo v kakšno jed ali pa iz njih naredimo solato. Večina rastlin je zelo zdravih in pomagajo pri lajšanju bolečin, prebavnih težavah... Gospod Luka nam je najprej pokazal rastline, ki so zdravih in ki jih lahko uživamo, nato pa je pokazal še invazivne vrste rastlin, ki se zelo hitro razraščajo in tvorijo goste sestoje, pri tem pa tako spremenijo življenjske razmere za domorodne vrste, da te tu ne morejo več uspevati. Te »invazivke« škodujejo tudi nam, in sicer v smislu raznoraznih alergij...

Po spoznavanju rastlin smo se odpravili do njihove kmetije, kjer so nam pokazali še njihovo zelo lepo posest in prečudovite travnike. Tam smo si tudi odpočili. Zelo lepo mi je bilo, ko sem

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

videla, da eni ljudje še vedno skrbijo za naravno dediščino (rastline, drevesa, travnike). V mestu tega ne vidimo ker smo odsekani od narave. Vse, kar vidimo je beton. Zelo so mi bili zanimivi tudi njihovi otroci, ker so toliko vedeli o rastlinah, ki smo jih mi prvič videli. Preden smo prišli do posesti, smo nabrali še plodove octovca (znanstveno ime *Rhus typhina*), iz njegovih plodov lahko naredimo osvežilno "limonado", saj so rdečkasti podolgovati plodovi kisli in spominjajo na limono. Ko smo prišli do posesti, smo si odpočili, pomagali smo pripraviti klopi in hrano za pogostitev. Imeli so različno hrano, ki je pridelana doma in je zelo okusna.

Po okusnem okrepčilu smo z otroki odšli pogledat kmetijo, kjer imajo: kokoši, dve majhni mucii, kravice, pujske, dva zelo lepa psa in pa nadvse boječega petelina... Na sosednji kmetiji smo se imeli zelo lepo in zelo smo uživali.

Po končanem ogledu sosednje kmetije smo se odločili, da gremo nazaj na kmetijo Divji vrt in malo pojemo ter se zahvalimo za lep sprejem, gostoljubnost, veliko novega znanja o rastlinah, okusno hrano ter odidemo nazaj domov.

Na takšno kmetijo bi še rada odšla.

Isabel

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Obisk Kmetije Markovi, 16.6.2020

V torek, 16.6.2020 smo se odpeljali v Cerknico, natančneje v vas Martinjak. Ogledali smo si kmetijo Markovi: kozolec, hišo in zeliščno zelenjavni vrt. Sprehodili smo se po Cerkniškem polju in si ogledali mokre ter suhe travnike. Mokri travniki so tisti, ki jih občasno zalije voda presihajočega Cerkniškega jezera. Rastline, ki tu rastejo se razlikujejo od tistih na suhih travnikih. Ob poti smo spoznavali smo užitne in zdravilne rastline.

Najbolj se mi je vtisnila spomin rastlina, ki se imenuje ilirski meček. Je zelo lepa in raste samo na negnojenih travnikih. Spada med ogrožene vrste, je zavarovan in ga ni dovoljeno nabirati. Na polovici poti nas je prijazna gospa Lili postregla z malico, sokom in kavo. Po končanem ogledu kmetije, smo se odpeljali še do Cerkniškega jezera, ki je največja znamenitost Notranjskega regijskega parka.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA:
Evropa investira v podeželje

Obisk kmetije Mahne, 23.6.2020

V torek, 23. 6. 2020, predzadnji dan pouka, ko je bilo šolsko delo že zaključeno, smo se odpeljali na obisk kmetije Mahne. Peljali smo se do Turjaka, kjer nas je čakala gospa Lili. Odpeljala nas je, po zelo ovinkasti cesti, do svoje kmetije. Kmetija Mahne se nahaja v majhni vasici Javorje, ki leži na vrhu hriba, več kot 500 metrov nad morjem. Razgled je bil res lep, videli smo številne gričke, veliko gozda, posamezne kmetije. Bilo je kot da smo čisto na vrhu sveta, v čisti naravi, daleč stran od civilizacije.

Najprej smo si ogledali domačijo in skedenj. V njem nas je gospa Lili pogostila s pecivom, sokom in kavo, ter nam predstavila zgodovino kmetije in kaj vse delajo na kmetiji. Nato smo se odpravili na ogled nasada orehov. Sam nasad je resnično, čisto, čisto na vrhu hriba. Je še zelo mlad nasad in orehi še ne rodijo, oziroma še ne pobirajo plodov. Predstavili so nam kako so prišli do ideje za ta nasad, kako so posadili orehe in katera dela je potrebno opraviti za oskrbo mladih orehov. Skupaj smo potem razmišljali o tem kako bi se dalo te orehe najbolje prodati, kako bi se dalo z njimi čim več zaslužiti.

Po ogledu kmetije smo se odpeljali proti domu. Na poti smo se ustavili še v Rašici pri Velikih Laščah, kjer smo si ogledali Trubarjevo domačijo in se sprehodili po okoliškem parku. Hladna senca mogočnih dreves in potočka nas je prav osvežila.

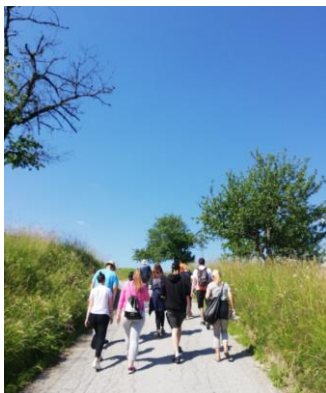
Bil je lep dan!

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Udeležba na demo delavnici kmetije Mahne, 13.9.2020

V nedeljo zjutraj smo se dijaki in naši dve spremljevalki odpravili na pot, na izlet v Cerknico. Na Cerkniškem polju smo se udeležili demo delavnice o divji hrani, ki jo je pripravila Kmetija Mahne.

Ko smo se vozili v Cerknico smo razpravljali, kako bo potekalo, ali bomo dolgo hodili, ali bo naporno... itd. Na začetku naše poti smo videli lepo pokrajino s številnimi starimi skednji. Srečali smo našega vodiča po imenu Marko, ki nam je med potjo po polju razlagal o užitnih in strupenih divjih rastlinah. Hodili smo približno eno dobro uro, nato smo prišli do skednja, kjer nas je pogostila gospa Lili Mahne. Zaradi omejitev, ki jih je povzročil korona virus, nismo mogli sami pripravljati jedi. Gospa Lili nam je podrobno predstavila postopek priprave posamezne jedi, katere smo potem degustirali. Glavna tema so bile koprive. Poskusila sem zelene koprivine palačinke s češnjevo marmelado, koprivine kolačke z grozdno kremo in ajdove skodelice v katerih je bila krompirjeva solata z gozdnim regratom. Vse te dobrote so bile lepo okrašene z užitnimi cveticami. Žejo pa sem si potešila z bezgovim sokom.

Res je bilo zelo okusno. Tudi jaz bom poskusila pri praktičnem pouku narediti podobne kolačke.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Obisk kmetije Mahne, 28.5.2021

V petek, 28. 5. 2021 smo obiskali kmetijo Mahne. Bil je čudovit sončen dan, kar je bila prava redkost v tem mesecu. Na kmetiji sta nas sprejela gospa Lili in njen sin Žiga. Postregla sta nas s koprivnim smutijem, kavo, krhkimi piškotki in s cvetlično skuto obloženimi kruhki. Po okrepčilu smo se pogovorili o poteku delavnice. Izdelovali smo hotele za žuželke. Naučili smo se, da so hoteli namenjeni za bivanje žuželkam, ki se hranijo z jajčeci orehom škodljivih žuželk. Pri izdelavi hotela smo uporabili naravne materiale (trstičje) in odpadne plastenke. To pomeni, da smo odpadek ponovno uporabili, ga reciklirali. Izdelane hotele smo odnesli v nasad orehov ter jih pritrdili ob mlada orehova drevesa. Delavnico smo zaključili s prigrizki z divjimi rastlinami (koprivni polpeti v kruhovih skodelicah, rabarbarin zavitek) in s skupinsko fotografijo.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Obisk kmetije Divji vrt, 4.6.2021

Kmetija Divji vrt se nahaja v kraju Podgorje v Kozjanskem regijskem parku. Gospa Andreja in gospod Luka sta nam predstavila svojo kmetijo, kako sta prišla do nje, kaj nameravat na njej narediti oziroma delati. Sprehodili smo se po okoliških travnikih in na poti spoznavali zdravilne in užitne divje rastline. Nekaj rastlin smo tudi nabrali. Zvedeli smo, da je pomembna pozna košnja travnikov, ker tako lahko trave in cvetlice osemenijo in so hkrati vir hrane za živali, ki se hranijo s cvetličnim nektarjem.

Na delavnici smo nabrane rastline uporabili za izdelavo čičerikine solate z divjo kumino, skutinega namaza z divjimi luki. Pripravili smo si tudi osvežilno pijačo z nabranimi zelišči.

Spoznali smo kaj so invazivne tujerodne rastline, kakšno škodo delajo našim rastlinam in enoletno suholetnico smo ročno populili s travnika.

Zanimivo je bilo tudi to, da so naše delo na kmetiji snemali za TV oddajo.

Maruša

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Obisk kmetije Markovi, 8.9.2021

V sredo, 8. septembra smo se odpeljali v kraj Martinjak v bližini Cerknice. Na kmetiji Markovi nas je pričakal gospod Marko. Razkazal nam je svojo kmetijo, ogledali smo si skedenj, kozolec in vrt pred hišo. Pokazal nam je nekaj zdravnih rastlin in nam povedal za katere namene se lahko uporabljajo. Meni se je najbolj vtisnila v spomin ščetica – njena oblika me je spomnila na ščetko s katero bi se lahko počesal lase. Potem nas je gospod Marko odpeljal do kozolca, kjer nam je razložil pridelavo česna in čebule. Povedal nam je, da je zelo pomembno katero seme izbereš in ga posadiš, saj je od tega odvisno kakšen bo pridelek. V kozolcu smo lahko videli kako se suši česen, čebula in ostala semena, ki jih je pridelal v tem poletju. Pokazal nam je kako se čisti česen in kako ga je potrebno pospraviti in pripraviti za shranjevanje. Nato smo se lotili dela. Bilo je prav zabavno. Vsi skupaj smo se razporedili okoli velike mize in čistili česen, poslušali smo glasbo, se pogovarjali in tudi zapeli eno ali dve pesmi. Delo ni bilo zahtevno in ker nas je bilo veliko, smo prav hitro končali.

Očistili smo tudi semena koriandra in se pri tem naučili, da je koriander uporaben kot začimba in kot zdravilna rastlina. Dobro deluje na našo prebavo. Poskusili smo ga, a mi njegov okus ni bil preveč všeč.

Po končanem delu smo semena z malim traktorjem odpeljali v skedenj. Zelo mi je bilo všeč, da sem lahko čisto sam peljal ta traktor.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Na poti domov smo se ustavili še ob majem jezeru na Blokah in ker je bil dan lep, sonce pa je bilo močno, smo kar poskakali v vodo in se okopali.

Želim si še več takih zanimivih dogodivščin.

Filip

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

9. Pozitivni učinki usposabljanja dijakov na kmetijah

OBNOVLJENA JE ZELIŠČNA SPIRALNA GREDICA

V našem vzgojno- izobraževalnem zavodu smo pred več kot desetimi leti naredili zeliščno gredico. Izdelali so jo dijaki sami, ob pomoči učiteljev. Letošnje šolsko leto smo gredico obnovili v obliko spirale, ki je zelo primerna za sajenje zelišč (različne višine, strani neba).

Tudi urejanje, sajenje novih rastlin, obrezovanje, pobiranje zelišč je delo naših dijakov. Zelišča uporabimo v delavnicah praktičnega pouka kuharstva iz katerih tudi po zaslugi zelišč lepo zadiši.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Nekatera zelišča posušimo in jih uporabimo za mešanice zeliščnih čajev, ki jih poklonimo našim obiskovalcem.

SUŠILEC SADJA, ZELENJAVE, ZELIŠČ

Prav tako se o lastnostih, pomenu, uporabi zelišč pogovarjamo pri strokovno- teoretičnih predmetih.

Zelišča na naši gredici:

1. ENOLETNICE: - peteršilj, zelena, bazilika, majaron, šetraj
2. TRAJNICE: - rožmarin, sivka, pelin, meta, melisa, timijan, luštrek, čemaž, pehtran, žajbelj, origano.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

UPORABA DIVJIH RASTLIN IN CVETLIC PRI DEKORACIJI JEDI

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

UMESTITEV NOVIH VSEBIN V UČNI NAČRT:

Nove učne vsebine smo umestili v učne načrte srednjega poklicnega izobraževanja, program gastronom hotelir (GA HO) in administrator (ADM) ter v učne načrte nižjega poklicnega izobraževanja, program pomočnik v biotehnik in oskrbi (PBO).

Naravoslovje (2. letnik, učni sklop EKOLOGIJA)

Spoznavanje naravnih in agrarnih ekosistemov.

Opredelitev pojmov: kulturne rastline, poljščine pleveli, zdravilne rastline, uporabne divje rastline, začimbe, sonaravno kmetovanje.

Odnosi v biocenozo in spoznavanje načinov za zatiranje plevelov oz.njihova uporaba.

Biodiverziteteta in invazivne tujerodne rastline.

Prehrana (2.PBO)

ZAČIMBE in DIŠAVE: vrste, uporaba v kulinariki, lupinasto sadje- pridelava, predelava, uporabna vrednost

Pomoč pri pripravi obrokov (2.PBO)

Pridelava hrane na kmetijah. Katero hrano lahko pridelamo v zmerno toplem pasu? Ogljed kmetij in delo na njih kot oblika učenja izven učilnice, pomen konzerviranja kot oblika dopolnilne dejavnosti na kmetiji

Prehrana (2. GA HO)

začimbe in dišave (poznavanje in uporaba)- obisk kmetij

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Osnove v gostinstvu (1. GA HO)

pozna pridelavo in predelavo hrane na slovenskih kmetijah

Izdelava pekovskih in slašičarskih izdelkov (1.PBO)

dišave in začimbe (vrste, uporabnost v kulinariki in zdravilstvu)

Priprava živil rastlinskega izvora (2.PBO)

- gojenje žit v Sloveniji
- vrste sadja (kaj pridelujemo v Sloveniji)

Peka peciva (2. GA HO)

- orehove palačinke (gojenje orehov, uporaba, izdelki),

Delikatesne jedi (2.GA HO)

- zeliščna skuta (divja zelišča)
- čemaževa kremna juha
- govedina v solati z marjeticami
- kremna juha iz koprive

Novе vsebine prispevajo predvsem:

- k spoznavanju kmetij, samega dela na kmetiji in spoznavanju lastnih interesov, saj večina njih prihaja iz mestnega okolja
- k popestritvi pouka (dijaki si snov lažje predstavljajo, si boljše zapomnijo, zaradi obiskov kmetij dobijo veselje tudi pri urejanju našega zeliščnega vrta, imajo nove in zanimive ideje),

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

- k načrtovanju podobnih obiskov v okviru interesnih dejavnosti ali medpredmetnega povezovanja
- k uporabi divjih rastlin v kulinariki, divjih cvetlic pri dekoraciji jedi, in zdravih rastlin za pripravo čajev
- s sodelovanjem pri konkretnih opravilih na teh delavnicah se izboljša komunikacija in odnos dijak-učitelj, kar prispeva k uspešnemu nadaljnjemu šolskemu delu
- dijaki osmislijo načela zdrave prehrane
- dijaki razvijajo podjetniške ideje in prepoznajo možnosti za tržne namene (izdelava pripravkov za obiskovalce zavoda ali za lastno uporabo)

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

PROGRAM
RAZVOJA
PODEŽELJA

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

10. Primer preizkusa pripravljenega učnega načrta z aktivnostjo na kmetiji pri realizaciji učnih, vzgojnih in terapevtskih ciljev

Primer Kmetija Divji vrt

Program obiska:

Ogled kmetije (stavbe, njihova tradicionalna vloga in namembnost)

Predstavitev kmetijskih površin (njive, travniki, pašniki, vrt, gozd... – značilnosti teh ekosistemov)

Sprehod in spoznavanje zdravilnih zelišč:

- spoznavanje, prepoznavanje rastline
- spoznavanje zdravilnih učinkov rastlin
- nabiranje teh rastlin
- navodila za nadaljnje delo s temi rastlinami (n.p, sušenje, namakanje, uporaba v kulinariki)

Praktični prikaz uporabe rastlin (čaji, jedi, napitki)

Razgovor, evalvacija dela

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Operativni načrt:

- časovni okvir 2-3 ure
- manjše število natančneje predstavljenih rastlin (8 - 10)
- dijaki si rastline skicirajo, slikajo, opišejo ali izpolnijo v naprej pripravljen delovni list, zapišejo posebnosti, pregovore, zanimivosti o tej rastlini, večkrat ponovijo ime in uporabno vrednost rastline
- nabiranje nekaj različnih vrst užitnih divjih rastlin za pripravo jedi pri praktičnem pouku v šoli ali za pripravo čajev, namokov, krem, dišavnih vrečk ter praktični prikaz njihove uporabne vrednosti
- izbor rastlin je odvisen od letnega časa
- dodatna možnost - spoznavanje domačih živali na kmetiji
- utrjevanje in ponavljanje s pomočjo delovnega lista

MEDPREDMETNO POVEZOVANJE

Obisk kmetije dopolnimo s spoznavanjem naravne in kulturne dediščine okolice ali širšega Kozjanskega območja. Na sam obisk se dijaki predhodno pripravijo pri pouku družboslovja, naravoslovja, prehrane in pri praktičnem pouku v delavnici.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

11. Zaključek

Take oblike povezovanja so za otroke z ČVM izrednega pomena. Spoznajo se v različnih okoljih, pridobijo na samozavesti, ko vidijo, kaj znajo ustvariti. Dodana vrednost projekta je lažje delo pri pouku, kjer prakso povežemo s teorijo. Umestitev izkustvenega učenja, ki ima prednost pred pridobivanjem formalnega znanja, je pogoj za doseganje boljših učnih rezultatov in zmanjševanju odklonskega vedenja.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje

Priročnik je nastal v okviru projekta razvoj in uvajanje usposabljanja o zdravilnih rastlinah na učnih kmetijah – fitokmetije.

Priročnik bo lahko v pomoč kmetijam pri izvajanju programov s področja izobraževanj – fitoterapije.

Peter Pal, prof., Janez Perpar, prof., Tanja Miklič. Polona Novak, Barbara Kurent

September, 2021

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za zdravstvene vede

— EVROPSKI KMETIJSKI SKLAD ZA RAZVOJ PODEŽELJA: —
Evropa investira v podeželje